

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ МОВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Компонента освітньої програми – вибіркова (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Українська мова та література
Спеціальність	035.01 „Філологія (українська мова та література)”
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) філологічного факультету
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Гуцуляк Тетяна Євгенівна – доктор філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=193
Контактний тел.	+0372-58-48-32
E-mail:	t.gutsuliak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2755
Консультації	понеділок з 14.30 до 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Основи мовознавчих досліджень» належить до вибіркових дисциплін у підготовці студентів-філологів третього року навчання. Теоретичне та практичне спрямування навчальної дисципліни передбачає формування у студентів дослідницьких навичок та вмінь. Опанування курсу сприятиме розумінню важливості наукових досліджень для розвитку української лінгвістики ХХІ ст., закріплюватиме знання про основні етапи та напрями, пов'язані з її становленням і сучасним станом. Тематичне наповнення навчальної дисципліни спрямоване на формування в студентів навиків у виконанні власних наукових досліджень – курсових та дипломних проєктів, тез наукових доповідей для участі в конференціях, матеріалів статей.

Курс зорієнтовано на ознайомлення з принципами академічної доброчесності та професійної етики в навчальній та науково-дослідній діяльності.

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про принципи та методику проведення наукових мовознавчих досліджень. Сприяти підготовці до науково-дослідної роботи; формувати цілісне

розуміння важливості лінгвістичних досліджень для розвитку українського мовознавства й науки загалом; виробляти навички академічного письма та дотримання принципів академічної доброчесності.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Змістовий модуль 1. ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. СТРУКТУРА НАУКОВИХ РОБІТ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЇХ ВИКОНАННЯ	
Тема 1	Типологія наукових робіт, їх зміст та структура. Курсова робота: структура та методика підготовки й виконання
Тема 2	Особливості роботи з науковими джерелами: монографіями, авторефератами, науковими статтями та ін. Основні засади академічної доброчесності у сфері запобігання антиплагіатові. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських та зарубіжних академічних установ
Тема 3	Методи лінгвістичних досліджень
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВОЗНАВЧОЇ НАУКИ: з ІСТОРІЇ ПИТАННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН	
Тема 4	Українське мовознавство в кінці XIX – першій половині XX ст.: особливості історичних умов та наукової проблематики. Покоління мовознавців 20-х років XX ст.: їхній внесок у розвиток лексикографії та термінографії української мови (О. Курило, К. Михальчук, В. Ганцов та ін.)
Тема 5	Проблеми нормування української літературної мови. Етапи становлення правописних норм. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича в утвердженні фонетичного принципу українського правопису
Тема 6	Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Української Академії наук (1918 р). Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української Академії наук Філологічний напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ) та його роль у розвитку українського мовознавства
Тема 7	Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. Найновіші лінгвістичні напрями дослідження мовних явищ
Тема 8	Наукова спадщина та сучасні мовознавчі дослідження науковців Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання та вивчення курсу здійснюватиметься за допомогою (1) **освітніх технологій**, зорієнтованих на особистість учасника навчального процесу (*особистісно орієнтована технологія навчання*) з використанням технологій розвивального навчання; інтерактивних технологій кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань; (2) освітніх технологій, спрямованих активізувати та інтенсифікувати діяльність студентів (*дослідницькі технології; технології проблемного навчання; технології самоосвіти*); (3) освітніх технологій модульного навчання.

Визначені технології навчання передбачають використання таких **методів**: організації навчально-пізнавальної діяльності; пояснювально-ілюстративного методу; проблемного викладу матеріалу; методу бесіди; узагальнення та інтерпретації складних мовних явищ; моделювання проблемних ситуацій щодо аналізу та розуміння певних мовних явищ; аналітичного методу, дослідницького та методу опрацювання наукових джерел.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного контролю: 1. Модульні контрольні роботи. 2. Усні відповіді студента. 3. Письмові індивідуальні завдання з перевіркою на академічну доброчесність (в онлайн-сервісі пошуку плагіату).

Форма підсумкового контролю – *залік*.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерії успішного оцінювання передбачають, що здобувачі вищої освіти отримуватимуть мінімальні бали за кожен запланований результат навчання.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися політики академічної доброчесності, яку регламентують такі документи:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>;
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu/>.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Добко Т., Шкаріна В. Бібліографічний покажчик у системі науково-інформаційного обслуговування користувачів. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 48–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_18
2. Журнал «Мовознавство». URL: <http://www.inmo.org.ua/jm.html>
3. Журнал «Культура слова». URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua>
4. Журнал «Українська мова». URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/>
5. Збірник наукових праць «Лексикографічний бюлетень». URL: <https://iul-nasu.org.ua/periodychni-vydannya/zbirnyk-naukovyh-prats-leksykografichnyi-byuleten.html>
6. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відділ української мови. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/organization/>
7. Історія Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. URL: <https://www.inmo.org.ua/>
8. Історія Інституту української мови НАН України. URL: <https://iul-nasu.org.ua/pro-instytut/istoriya-institutu.html>
9. Кісс Н, Шумицька Г. Соціолінгвістичний метод мовної біографії та практика його застосування на Закарпатті. У *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко* / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НаУКМА, 2023. С. 83–134. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb-985e-94852ede74a8/content>
10. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. *Енциклопедія історії України*: Т. 7: Мі–О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi
11. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови (1920; 6-те вид. 2004). URL: <https://archive.org/details/KuryloO>
12. Методи лінгвістичних досліджень: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун.-т. імені Павла Тичини / упорядник: Н. А. Цимбал. Умань: Візаві, 2019. 106 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11808/1/%D0%9C%D0%9B%D0%94.pdf>
13. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>
14. Науковий збірник «Діалектологічні студії» Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/dial-studiji/>

15. «Словники України» on-line. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
16. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
17. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua/>
18. Шерех Ю. Всеволод Ганцов. Олена Курило. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1954. 78 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sheveliov_Yurii/Vsevolod_Hantsov_Olena_Kurylo
19. Шерех Ю. Кость Михальчук. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1952. 39 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/movoznavstvo/1517-shereh-yu-kost-mihalchuk/>
20. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. *Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою* / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. *Записки НТШ* / Іст.-філософ. секція; Т. 173. Автори статей: Н. Полонська-Василенко, М. Овчаренко, Г. Костюк, Б. Кравців, Ю. Шевельов, М. Дольницький та ін. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/Zapysky_Tom_173_Zbirnyk_na_poshanu_ukrainskykh_uchenykh_znyschenykh_bolshevytskoiu_Moskvoi

Детальну інформацію про вивчення курсу «*Основи мовознавчих досліджень*» висвітлено в робочій програмі навчальної дисципліни
https://drive.google.com/file/d/12N3dd7Mdgh3Uat8XX8Cn_O5mFGmKHZUa/view?usp=sharing